

قەشەنگى رەنگى زەرد

پەردەكان زياتر دىكۆرى

گىشت شوئىنىكى مالى، پىيۇستى بە جوانكارى و كارى تازه هەيە، ئەمەش وادەكات كە كەرەستە پىيۇستە كان نامادەكارى بۇ بىكرى و بە مەبەستى زياتر رازاندنەو و گىرنگى دان بە دىكۆرەكان، لە مالىدا، ھەر بەشىك دەپى وىردەكارى بۇ دىكۆر و جوانكردنى دابىن بىكرى، بە تايىبەت ئەو شوئىنەنى لەبەرچاوانن و دىمەنىكى رازاوشى ھەيە، يەككىك لەو بەشە گىرنگانە، بىرىتتە لە پەردە پەنجەرەكان، بە گۆپىرە دىكۆرەكانسى مالى، تايىبەتمەندى خۇى ھەيە و ئەمەش وادەكات لە نوئىكارى و كارى تازه نوەستى و دىمەنىشى زياتر جىگەى بايەخ

دەستە جلەكانى وەزىرى زستان

دەستە جەكان كە پىكھاتوۋە لە كۆمەلىك جلوبەرگ و ئىكسسوار و كەرەستە تايىبەت بە دەستە جىلكى تايىبەتوۋە، كە ھەرىكە لەو دەستە جەكارىگەرى و جوانى خۇى دەبىنى لەو كاتەى دەستە جەكە بەيەكەو دەپۆشرى، ئەمەش وادەكات كە بىتتە رىگەيەكى تايىبەتمەند لە جوانى ئەو جەو، بۇيە كارىگەرى زياترى دەبى و لە ھەر وەرزىكىش گۆرانكارى بەسەردا دى و دەستە جەلى ھەر وەرزىك بۇ وەرزىكى دىكە جىاۋازى ھەيە، لە زستانى ئەمسالدا گىشت جۆرە جەكان مۆدەى خۇيان ھەيە و خانمان دەتوانن ھەر يەكە لە جۆرە جەكان پىۋىش بەبى ئەوۋەى جىلكى دىارى كراۋ بىتتە مۆدەى ئەو سەردەمە، بۇ زستانى ئەوسال، چەندىن جۆرە دەستە جەل نامادەكراۋە و كە بەجۆرىك لە گىشت جۆرە رەنگەكانە، دەستە جەكانىش پىكھاتەكانى ئەوانەن. جلوبەرگى سەرۋە و خواروۋە، جەنتاى دەست، چاۋىلكە، پىلاۋ، بازىنگ و ملوانكە، قىرئەلى مل، پىشتىن، كاترمىرى دەست، تۆقەى قىز. ھەر يەكە لەو كەرەستانە بە جوانىيەكى گەۋرەۋە خۇى دەنۆنچ بە تايىبەت كاتىك شىۋە و رەنگەكانىيان گونجاۋ دەپى لە گەل كەرەستەكانى دىكەى دەستە جەكە.

لە کراسی کوردیدا

وێكو چۆن خانمان بە گشتت جۆره بوارهكانی جوانکاری دەتوانن بە ههنگاویکی بچووكهوه گهورهترین جوانی دروست بكهن، بهم شێوهیهش خانمه بچووكهكانیش له ههنگاوهكانی جوانی بهشدار دهبن و ئەمەش كاتیك له لایەن كهسوكاریانهوه به یهكێك له كارهكانی بۆ دهكهن و دهیکهن به شازادهیهکی بچووك، وێكو ئەو خاتوونه خنجیلانهیه، كه كراسیکی كوردی پۆشیوه، وەك هەر خانمیکی كورد رازاوه و قەشەنگ دەرکەوتوو، جلی ئەو كچه شازادهیه له رهنگی زهرد، كه یهكێك له رهنگی جوانهكان بۆ کراسی كوردی، یهكێك له سیفاته جوانهكانی کراسی كوردی ئەوهیه كه له گەڵ گشت جۆره رهنگیان بگنوجی، تهنانت رهنگی زهردیش دهیته یهكێك لهو رهنگانهی خانمان ههلبێژێرن بۆ رهنگی کراسه كانیان، جوانسی رهنگی زهرد وادهكا كه کراسه كه زیاتر رازاوهر و دیارتر بێ، ههروهها بههۆی ئەوهی رهنگی ئینكسوار و موورهكانیش له رهنگیکی دیکه دهبی مهههست لهوهش زیاتر دەرکەوتنی ئەو كهرهستانیه كاتیك له گەڵ رهنگی زهردی کراسه كه، رهنگی زهرد بۆ خانمانی بچووك و گهورهش دهبی و دهیته هێمایهك بۆ جوانی ستایلی کراسی كوردی.

جوانی کراسه درێژهكان به رهنگی رهشهوه

جلوبه رگ له گەڵ ئەوهی به بهردهوام له پێشكهوتن دایه، بهلام ههندێکیان پارێزگاری له مۆده كانی خۆی كردهوه و ههردهم به جلیکی رازاوه و جوانهوه دادهنری، لێرهدا شێوازی جلهكان تایبهتمهندی خۆی دهنوتی، گرنگی جلوبه رگ لهوه دایه كاتیك ئەو جۆره جله له گەڵ جهستهی ئەو خانمه بگنوجی كه دهیوشی، ئەمەش به پێی ئەو جۆره رهنگی و مۆده و قیاسهی كه بۆی دادهنری، چونكه ههیهك لهوانه ههلهیهکی ههبی، جوانی ئەو جله دهرناكهوی و دهشیوتنری، یهكێك لهو جله تازانهی كه سالانێكه دهرکەوتوو یان زیاتر بلیین له بوازی مۆدهكانهوه گرنگی پندهدری، ئەوهش کراسی درێژه كه به (عهبا) ناسراوه به شێوه گشتیهیهکی، کراسی لهم جۆره مۆدهیهکی جوانه و تهنانت گهوهیهی و خانمایهتی بهو كهسه دههخشی كاتیك دهیوشی، جوانی کراسی درێژ لهو هێمایهیه كاتیك له درێژی و كراوهیی و سادیهی کراسه كه دهردهكهوی، چونكه جلیكه سهرتاپای جهسته دهگرێتهوه تاوهكو خواروه، زیاتر له رهنگی رهش دهنهخشیوتنری، له گەڵ ئەوهشدا رهنگی جوانی کراسه كه زیاتر دهكات.

ماله كهت رازاوهر دهكات

دان بێ، بههۆی ئەوهی له گشتت ژوورهكانی مالدا پهنجهره ههیه، بێگومان پهنجهرهكانیش بهبی پهردهوه نابن، بۆیه دانانی پهردهكان یهكێكه له گرنگترین ههنگاوهكان بۆ جوانسی دیکوری مال، بهلام دهبی پهردهكان ههیه كه به گوێری ئەو شوینهوه بێ كه پهنجهرهكه ی لێوه دانراوه، پهردهكان شێوازیان ههیه كه جیاوازه لهوهی دیکه، ئەمەش له رهنگی و نهخش و درێژی و ههیه كه لهكاری جوانهوه دیار دهبی، زیاتر ههلبێدن پهردهكان به شێوهیهکی گهوره و كراوه بێ، چونكه لهو روانگهوه مانای جوانتر و زیاتری پێوه دهردهكهوی.

ئىبن مستهوف

پوولى كوردستان

كوردىش وەك ھەر نەتەوەك لە جیھاندا خاوەن بیروورا و تاییبەتمەندى خۆیەتی، دەبی لە گشت لایەنەكانی ژیان، بە تاییبەت ئەوانەى تاییبەتت بە كاروباری خەلك و بۆ راپەراندنى كارەكانیان، یەكێك لەو شتە بچووكانەى كە بۆ كارى بەلگەنامە و كارى میرى بەكار دەھینن، بریتییه لە (پوول)، ئەویش پەڕێكى بچووكە و وینەیهكى لەسەرە و ھیسا لە شتیكى ئەو وولاتە دەكات كە لێوێ بەكار دەھینن، ئەو پوولە بەرامبەر برە پارەیهكى كەمە، وەك رەسومات بەكار دەھینن لەكاتى مامەلە فەرمى و میرییهكان كاتیك هاوولاتیان بەكارى دەھینن، حكومەتى ھەرێمى كوردستانیش وەك حكومەتیكى پێشكەوتوو لەم لایەنە كارى كردوو و سالانە چەندین جوړە پوول بەشپۆزى تازە و جوان نامادەكات، كە مانای ئەو وینانەى سەر پوولەكانیش گوزارشت لە كەسایەتییهكى كورد یان شوینیكى كوردستان دەكات، ئەم چەند پوولەش نمونەى ئەو قسانەى سەردەن كە وینەى چەندین سەركرده و شیو و كەلتورى كوردی پێو دیارە.

شاجوانى جیھان ھە لێژدراپەو!

كچە ئەسەمەرىكى بالاً بەرز و جوان بوو، تەمەنى (۲۱) سالە و دەرجوى كۆلیژی توانا مرییەكانە، ئیستا كارى بیژەرى دەكات لە یەكێك لە ئیزگەكانى ولاتى فەنزویلا، ھەنگاوى داھاتوى ئەو شاجوانە یارمەتى دانى منداڵانى جیھانە، ھەر وھا لە پلەى دووم شاجوانى ولاتى فلیپین (جواندۆلین جایل)، لە پلەى سێیەمیش شاجوانى كەنداوى پۆرتریكو كە ناوى (تاماندا فیکتوریا) بوو.

لە رۆژەسمێكى جوان و شایستەدا، كە لەشارى لەندەنى ولاتى بەریتانیا پێشسەرکێى شاجوانى جیھان بۆ سالى (۲۰۱۱) بەرپۆنجوو، كە بە بەشداری (۱۱۳) شاجوانى ولاتانى جیھان و دواى چەندین خال كۆكردنەو و بەھرە و تواناكانى شاجوانان، جگە لە بیژەرى جوانى، لە كۆتایى ئەو كۆمەلە شاجوانە، كچە شاجوانى ولاتى فەنزویلا توانسى نازناوێكە وەرگیرى، ئەو شاجوانە ناوى (نیقان ساركۆس)ە كە

چێشخانە و ئوتی

كارە جوانەكان لەسەر چەندین شیوێ تاییبەت و سەیر دروست دەكرین، یان ھەیانە لەسەر شیوێ گیانداران بالەخانە و خانوو دروست دەكرین، ئەمەش دەبیته یەكێك لەبیرۆكە جوانەكان كە بالەخانە لەسەر شیوێ ئازەلان و گیانداران دروست بكرن، دەبیته كارێكى گونجاو و سەیر بۆ گشت خەلكى جیھان، لەولاتى پەنەما،

هه گبهی رۆژنامه گهری کوردی رۆژنامهی (ژیان)

ناماده کردنی : جمال خهزنهدار

ژیان نهم غهزتهیهیه، غهزهتیکی سیاسی، ئهدهبی، کۆمهلایهتی بوو ههفتهی جارێک دهردهچوو له سلیمانی و له سالی (۱۹۲۶) و ژماره (۱) یهکی له رۆژی ۲۱ کانوونی دووهمی سالی ۱۹۲۶ به (۴) لاپهردی ردهش و سپی به قهوارهی (۳۱×۲۰ سم) به دیالیکتی کرمانجی خواروو (سۆرانی) و به ئهلف و بیی کوردی له عهزهبی و نارامی داھیتراو، له چاپخانهی به له دبیه چاپکراوه.

نوسخهی به عانهیهک بووه، ریکلام کردن لهم رۆژنامهیه بۆ ههر دێرێک به ۶ عانه بووه، بۆ خویندنی زمانی کوردی و دانانی پرۆگرامیک بۆ معاریفی کوردی، رۆژنامهی ژیان داوا له مهبوسانی کورد له پهرلهمانی عیراق دهکات، که بهم شیویه بالاوکرابووه.

(ئیسترحام ئهکهین و ئهپارێینهوه و تهلهبی دوو شتی گهوره و پێویست و و نازک ئهکهین، (پرۆگرامیک بۆ معاریفی کوردی، دارئهلموعه لمینیک کوردی)، ههر دووکیان بۆ قهومی کورد نیمرۆ زۆر زۆر پێویست و موهمییه، زۆر گهورهیه. معاریف بچ پرۆگرام و ئوسول نابێ، مه دارسیش بچ مامۆستا نابێ)!

و ناسراوه به (ئیین مستهوفی) له سالی (۱۱۶۹) زایینی له قهلاهی ههولیر له دایک بووه، پیاویکی میژوونوس و زمانهوانی بووه، له سهردهمی سوڵتان موزه فەرییه وهزیری ههولیر بووه، له بواری میژوو و ئهدهب و زمان به رهه مه کانی نووسیوه تهوه و یه کیک له گرنگترین به رهه مه کانی کتیبی (میژووی ههولیر) بووه که له (۴) بهرگدا نووسراوه.

زۆر جار رینگه مان ده که ویتته قهلاتی ههولیر که میژوویهکی دیرینی ههیه، له سه رهتای چوونه ژووره ویدا دهرگای یه که می قهلا پهیکه ری پیاویک دانراوه که کتیبکی له دهسته، ئه ویش (ئیین مستهوفی) یه، ئیمهش به پێویستمان زانی که باس له و پیاوه بکهین تاوه کو گشت که سیک ئاشنای ئه و که له پیاوه بچ، ئیین مستهوفی ناوی (موباره کی کوری ئه حمه دی شه ره فه دین) ه

سه یرترین ویتنه ی بووک و زاوا

ئهو رۆژه دهکات، که چی ئهو ویتنه دهیتته سه یرترین ویتنه ی یادگاری بووک و زاوا، که له ولاتی تورکیا ویتنه که گهراوه ئه ویش له رۆژی ئاههنگه که، له ویتنه که دا کاکي زاوا له سه ر پشتی بوک دانیشتوه و قژی شی گرتوه به دهسته وه و خانمه بووکیش درێژ بووه، هیچ مانایه که له و ویتنه وه دهرناکه وئ و بویه دهیتته سه یرترین ویتنه ی بووک و زاوا.

له رۆژی ئاههنگی بووک و زاوا، چه ندین ویتنه ی جوان ده گیرئ، به تایبهت ئهو چه ند ویتنه یه ی که بووک و زاوا پیکه وه لای ویتنه گر ده بگرن تا بۆ یادگاریه که بمینیته وه، ئه وهش چه ند ویتنه یه که و به چه ندین جووله ده گیرئ، وه که ده ست له ناو دهستی یه کتر، یان به یه که وه ده وه ستن و سه یری یه کتر ده که ن، که گوزارشت له خو شه و یستی و یادگاری

ل له ناو سگی فیل

توانیان جوانترین باله خانه له سه ر شیویه گیاندارای فیل دروست بکه ن، ئه وه ی چیگه ی سه مه ره یه ناو ئهو باله خانه یه له به شه کانی چیتشخانه و ئوتیل و شوینی دانیشتن پیکه اتوه، ئه مهش له ویلا یه تی نیوجیرسی له ئه مریکا، درێژیه که ی ده گاته (۶۵) پچ و کیشی باله خانه که ش ده گاته (۹۰) ته ن.

ئاساسىي:

ستورونى:

- ۱- شاعىرىكى كوردە خاۋەن وئىنەكە.
- ۲- سەرۋىكىكى ئەمەرىكى بوو تىرۆركرا.
- ۳- دوۋىپىتى بەد- چىرۆكى درىژ(پ)- بەشىكە لە لەش(پ).
- ۴- رۇمانىكى بەناۋانگە- بىدۆزەرە لە مەم وزىن.
- ۵- لۇ(پ)- ئىمە- رە گەزىكە .
- ۶- جىگايەكى پىرۆزە لەلەي يەزىدەكان- پايتەختى ۋلاتىكى غەربىيە(پ).
- ۷- چوارپىتى ناخۇ- شاعىرىكى كوردبوو.
- ۸- زىنچىرە تەلەفزيۇنىكى ئەمەرىكى كۆن بوو.
- ۹- ۋەكويەك- جۆرە دارىكە- پىتىكى E(پ).
- ۱۰- گەۋرەتتىن شار لە بەرازىل.
- ۱۱- يىنى(پ)- ۋەكويەك.
- ۱۲- كچە گۇرانىيىتىكى كۆچكردوۋە.

- ۱- گۇرانىيىتىكى كوردە.
- ۲- چىايەكى كوردستانە- ۋەكويەك.
- ۳- دوۋىپىتى جىب- يارىزانىكى بەرازىلە.
- ۴- رۇمانىكى بەناۋانگى سىرفانتسە- درەخت.
- ۵- وان(ت)- باۋ(ت).
- ۶- ملك(ت)- ۋلاتىكى ئەفرىقىيە(پ).
- ۷- ناۋ(ت)- پىنچ پىتى دارتاش.
- ۸- چىايەكى كوردستانە.
- ۹- ژمارىكە(پ)- شاعىرىكى كوردبوو- خۇشەۋىست.
- ۱۰- لىل- سك- كەلە.
- ۱۱- پىنچ پىتى مەيامى - تۆبە E .
- ۱۲- گىژ- چىايەكە لە ئەمەرىكا(پ)- ژىر.

تەرازوو ۹/۲۲ - ۱۰/۲۲

بەدرىزىيى نەم سالا پىنەندىيە كۆمەلەيتىيەكانت دەپتە نامانچىكى گىرنگت، بۆيە لەھەۋلى بەردوآمدە دەپت بۇ ناسىنى كەسانى دىلسۇزۇ رىكويىك لە گەل ئەۋەش ناسىياۋە كۆنەكانت لەبىر ناكەيت.

دوۋپىشك ۱۰/۲۲ - ۱۱/۲۱

ماۋەبەكى زۇر دانىت بەخۇتدا گرت تا لەخۇشەۋىستەكەت دورۇ نەكەۋىتە، ھەروا ۋرەت بەرزىيىت و كەمىك دەستبەردارى عىنادىيەكانت بە ھەرەك ھەمىشە دىلسۇزىۋى و خەم ھەلگىرى نازىزانت بوۋى، دىنبايە ھارۋىكەشت دلى لاي تۆيە.

كەۋان ۱۱/۲۲ - ۱۲/۲۱

ئىستا كەمىك لە چاران باشتىرى و ھەنگاۋى باشتىرىشت لە پىشە، ئەۋ شتانەي لەمىشك دايە دەربارى كەسكى نىكت دەتخاتە نىو گومانەۋە بۆيە چاكتەرە لەيادىان بگەيت، رۇژانىكى خۇش بەسەر دەپت.

گىسك ۱۲/۲۲ - ۱/۱۹

ئەمىرۋ زۇر دىخۇشيت دۋاي ئەۋەي بىرئىك پارەت دەستكەۋت و چانست باش بوو لەپىرۆزەكەشت سەرکەۋنتت بەدەست ھىنسا، بەدىدارى چەند كەسكى نازىزىت كە ماۋەبەكى زۇرە نەتېنىۋە شاد دەپت.

گۆزە ۱/۲۰ - ۲/۱۸

گەشت و گەپانەكانت بەردوامن، بەلام ئەۋەندى لەسە فەردا بىت ئەۋەندە بى بەرھەمى و ھىچ جار بىرت نەكردۇتەۋە ئەزمونىك لەم گەپان و گەشتانە فېر بىت، تەنبا ئەۋە نەپىت خۇت دەرخەيت.

ئەھەنگ ۲/۱۹ - ۲/۲۰

ئەم خۇشەۋىست دەتخاتە ناۋ سۇزۇ و سۇزدارىيەۋە، رەنگە ئەمەش بىر و ھۇشت لى بستىن، لەبىرىشت بىت كەيف و راباردن پىۋا لەخۇشتە دەبات ۋەك ئەۋەي ھەمىشە گىرۆدە بىت.

ياري پىت رىزكردن

ھەۋلىدە ئەۋ پىتانەي ناۋ بازىنەكان رىكبەخەي بۇ ئەۋەي ناۋى شارىكى كوردىت بۇت بۇ دەربىچى .

ي ي ا د م ئ

ۋەلامى ژمارى پىشوو (بىرگ)

نوكتە

- يەكىك دانىشتىۋو باسى دۋبەي بۇ يەكىكى دىكە دەكرد، گوتى: بىنباي ۋاي لى ھەيە، ئەۋەندە بەرزە ئەۋەندە بەرزە، ئەگەر لەسەرى بگەۋىتە خواروۋە، سى رۇژ و سى شەۋ ئىنچا دەكەۋىتە سەر زەۋى! ئەۋەي دىكەش گوتى: واتە دەمىرى!!

ئەۋىش گوتى: ئەي سى شەۋ و سى رۇژ بە ناسمانەۋە بەيى نان و ناۋ، چۇن نامىرى!!!

- لە يەكىك دەپرسن نارەزووت چىيە لەژبان؟ ئەۋىش دلى: ھەزىنەكەم بىچمە كولىيە پىزىشكى. پاشان بىم بە دىكتۇر. دۋاي ئەۋە عەيادىيەك بگەمەۋە تاكو پارىيەكى باش پەيا بگەم و بتوانم سەيارىيەك بگىم. ئىنچا ئەمەۋىت بىم بە سايەقى تەكسى..

ۋىيەي جىۋاۋار و خالى ھاۋبەش

بۇ زانىنى ئاستى زىرەكى مېشك لەماۋەي (۲) خولەكدا چەند خالىكى ھاۋبەش لە نىۋان خالە جىۋاۋىيەكاندا بدۆزەرەۋە

